

На основу члана 13. став 5 Закона о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју („Службени гласник РС“, број 10/13; 142/14; 103/15 и 101/2016), члана 32. став 1. тачка 4. Закона о локалној самоуправи („Службени гласник РС“, број 129/2007 и 83/2014-др. Закон), тачке 3. Одлуке Владе Србије о распуштању СО Књажевац и образовању Привременог органа општине Књажевац број 020-796/2022 („Службени гласник РС“, број 13/2022), одлуке о буџету општине Књажевац за 2022. годину ("Службени лист општине Књажевац" број 37/2021), Привремени орган општине Књажевац доноси

ПРОГРАМ ПОДРШКЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПОЉОПРИВРЕДНЕ ПОЛИТИКЕ И ПОЛИТИКЕ РУРАЛНОГ РАЗВОЈА ЗА ОПШТИНУ КЊАЖЕВАЦ ЗА 2022. ГОДИНУ

I. ОПШТЕ ИНФОРМАЦИЈЕ И ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ ПЛАНИРАНИХ МЕРА

Анализа постојећег стања

Географске и административне карактеристике: Општина Књажевац се налази у источном делу Србије, уз границу са Републиком Бугарском, на простору који је географски и историјски познат као Тимочка крајина. Подручје општине Књажевац налази се на источној географској дужини од 22° 11' до 22° 41', односно на северној географској ширини од 43° 20' до 43° 45'. Општина Књажевац је једна од највећих општина у Србији, односно простире се на површини од 1.202 km² и по површини је четврта општина у Републици Србији. Административни центар општине је Књажевац, а општина уз градско насеље обухвата и 85 сеоских насеља. Сам град се налази на саставу Трговишког и Сврљишког Тимока, који заједно према Зајечару чине Бели Тимок. Општина се граничи са општинама Зајечар, Бољевац, Сокобања, Сврљиг, Бела Паланка и Пирот. Значајан део граничног подручја општине представља граничну линију Републике Србије са Бугарском.

Природни услови и животна средина: Рељеф Највећи део општине припада брдско-планинском подручју. Осим са северне стране, простор окружују планински венци. Централни део чини широка котлина састављена од долина Сврљишког, Трговишког и Белог Тимока. У овом делу се налази најнижа тачка надморске висине (176 m) општине. У планинском делу доминантно место заузима масив Старе планине чији је највиши врх Миџор (2169 m), међутим општином се простиру и северне падине Тресибабе (787 m) и јужни део Тупижнице (1.162 m). Највећи део рељефа општине се налази на надморској висини 500-700 m (37,1%), али је значајан и удео планинских подручја висине 750-1000 m (19,1%). Учешће високих планина је знатно мање (8,6%). Клима У десетогодишњем просеку максимална средња годишња температура била је 12,3°C а минимална 9,9°C. Најтоплији је месец јул са 22,9°C а најхладнији је јануар са -0,5°C. Годишње колебање температуре ваздуха је 23,4°C што указује на умерено континенталну климу књажевачке котлине. Воде Трговишки Тимок обухвата сливно подручје од 528 km² са просечним протоком воде од 20,6 m³/s. На Трговишком Тимоку постоји уставна брана - Бараница којом се ствара вештачко језеро. Сврљишки Тимок обухвата слив од 716 km² од чега територији општине Књажевац припада око 220 km² са просечним протоком воде од 20,3 m³/s. Сврљишки и Трговишки Тимок на ушћу испод Књажевца чине Бели Тимок који обухвата слив од 906 km² од чега општини Књажевац припада око 360 km². Бели Тимок тече према Зајечару у дужини од 17 km на територији општине Књажевац. Највећа забележена количина воде која протиче на Белом Тимоку је Q 0,01% = 409 m³/s.

Стање и трендови у руралном подручју

Демографске карактеристике и трендови: Општина Књажевац се простире на површини од 1.202 km² и по величини је четврта општина у Републици Србији, међутим, општину карактерише висока разуђеност. По попису из 2011 године у општини живи 31.491 становника, од чега 58,44 % живи у Књажевцу, а 41,56 % у 85 сеоских насеља. Административни центар општине је Књажевац у коме живи

18.089 становника. Сам град се налази на саставу Трговишког и Сврљишког Тимока који заједно чине Бели Тимок. У периоду између два пописа, 2002 - 2011. године, број становника се смањило за 5.681 становника, односно 15,3 %, што је једна од највећих негативних стопа у РС. Смањење броја становника у општини је довело и до смањења густине насељености са 33,92 на 26,19 становника/км². Неминовна последица привредног развоја земље у периоду 70- 80 тих је и промена демографске и социо - економске структуре сеоског становништва. Као последица тога у Источној Србији нарочито у општини Књажевац смањен је број укупног и активног пољопривредног становништва. Такве тенденције изазвале су промене структуре породичних газдинства у општини Књажевац, што је утицало и на локални рурални развој. Депопулација простора је најизраженија у сеоским срединама. Око 90% укупних миграција чине миграције сеоског становништва. Основни узрок миграција су запошљавање у другим срединама, школовање, одлазак на рад у иностранство... Значајан број становника се налази на привременом раду у иностранству, а нарочито у САД. Тренутно је у Књажевцу регистровано око 11.572 домаћинства. У старосној структури становништва преовладава радно способно становништво са 60,79 %, што указује на постојање значајног континента радно способног становништва. Забрињавајући податак је, међутим, скоро дуго већи удео старог становништва (28,35%) у односу на младе (15,79%) у старосној структури становништва. Старосна структура становништва је посебно лоша у сеоским срединама у којима је изразито изражен процес старења села. Поједина, удаљена, планинска села су на путу изумирања, а Репушница је од 2006. године село у коме више нема становника. Стопа природног прираштаја има негативан предзнак - 15,9%, и међу највећима је у РС. У 2012 . години је нпр. стопа наталитета износила 6,8%, а морталитета 22,7%. Постојећи социјални показатељи су, такође, негативни и указују да је највећи број домаћинстава са два (29,22 %) члана или једним (25,43 %) чланом, а да је највећи број породица без деце (46,72%) или са једним дететом (31,12%). Наведени социјални параметри су у складу са просеком Зајечарског округа, али су значајно лошији у односу на просек Републике Србије. У периоду између два пописа, 2002-2011. године, број становника се смањило за 5.681 становника, односно 15,3%, што је једна од највећих негативних стопа у РС. Смањење броја становника у општини је довело и до смањења густине насељености са 33,92 на 26,19 становника/км².

Диверзификација руралне економије: Образовна структура становништва у Књажевцу се не може сматрати задовољавајућом. Значајно је присутно становништво са завршеном средњом школом, док је удео становништва са вишим и високим образовањем доста низак. Радно способно становништво представља највећи континент становништва, односно 19.619 становника, или 62,30% популације представља радно способно становништво. Од 85 сеоских насеља свега 27 се налази у равничарским, док се 36 налази у брдским а 22 у брдско-планинским подручјима општине. Број регистрованих пољопривредних газдинства у општини Књажевац износи 5010 (извор података: Општине и региони у Републици Србији, 2013. године.) Треба имати у виду чињеницу да је највећи број грађана наше општине запослен у прерађивачкој индустрији и то у текстилној и обућарској која има најниже зараде у Републици.

Рурална инфраструктура: Одржавањем комуналног система и развојем инфраструктуре на територији општине Књажевац баве се два предузећа, чији је оснивач Општина: - ЈП Дирекција за развој, урбанизам и изградњу општине Књажевац - просторно и урбанистичко планирање, изградња и реконструкција путева, улица, јавних зграда, јавне расвете итд.; - ЈКП "Стандард" - водоснабдевање, канализација и третман отпадних вода, чврсти отпад и пијаце. Путна инфраструктура Књажевац је са другим градовима добро повезан друмским саобраћајем, а свакако најважнији путни правци су ка Зајечару и Нишу (магистрални пут М25 Ниш-Кладово). Књажевац се налази у близини Коридора 10 (удаљен 45 km), Коридора 4 (у Бугарској, удаљен 80 km) и магистралног пута М5, односно Е761: Параћин - Зајечар - Видин (удаљен 40 km од града). Кроз општину пролази железничка пруга бр. 38: Црвени Крст (Ниш) - Зајечар - Прахово пристаниште. Пруга није електрифицирана. Најближи аеродроми се налазе у Нишу (60 km) и Софији (120 km). Индикатор дужина путева у km/km² износи 0,40 и на нивоу је просека РС. Путна мрежа је међутим лоше развијена, с обзиром на постојање 85 насеља и структуру (разуђеност) сеоских насеља, тако да би наведени индикатор морао да буде значајно већи у односу на просек РС. Магистрални пут Зајечар - Ниш, у дужини од 33 km пролази кроз општину Књажевац, и свакако представља најзначајнији путни правац у општини. Са седам регионалних путних праваца Књажевац је саобраћајно повезан са суседним општинама. Регионални путни правци у општини су: Сокобања - Књажевац - Пирот; Сврљиг - Кална - граница са Бугарском; Бољевац - Бучје - Књажевац; Сврљиг - Божиновац - Књажевац; Мађинац - Дебелица - Минићево - граница; Књажевац (преко Равне, Дебелице,

Трновца и Дреновца) - Боровац и Зајечар - Бучје. Путна мрежа Књажевца је на нивоу развијености Зајечарског округа, међутим привредни развој, а посебно развој туризма на Старој планини захтевају постојање боље путне инфраструктуре, тако да се у наредном периоду побољшање путне мреже поставља као један од најважнијих развојних приоритета општине. Водовод и канализација Имајући у виду разуђеност насеља на територији општине, проценат становништва који користи јавни водовод је велики. Покривеност сеоских насеља водоводом је око 83%. Организовано снабдевање водом из система ЈКП обезбеђено је у 15 села. Сопствене системе за снабдевање водом имају 32 села. Канализациона мрежа, међутим, није развијена, а додатни проблем представља непостојање уређаја за пречишћавање отпадних вода. Укупна количина од око 1.200.000 m³ отпадне воде се директно (без претходног третмана) упушта у реципијент (реку Тимок). Током 2008. године започете су активности на изградњи система за пречишћавање отпадних вода и почела је израда техничке документације. Управљање комуналним отпадом није решено. На територији града се, према процени ЈКП, продукује око 9.500 t индустријског отпада, који се одлаже заједно са комуналним, на неуређено градско сметлиште, смештено на обали реке Тимок. У току је изградња Трансфер станице чиме ће бити решено управљање отпадом на подручју Општине.

Показатељи развоја пољопривреде

Пољопривредно земљиште: Пољопривредно земљиште је издељено у 85 катастарских општина. Пољопривредне површине су углавном у приватном власништву. Од укупно расположивог земљишта, 48.255 ха, користи се 17 508 ха. Некоришћено је 12959 ха, под шумом 17216 ха и остало 571 ха. Коришћено земљиште (17508 ха) по категоријама: Окућница 221 ха, оранице и бајште 7328 ха (жита 4757 ха, махунарке 88 ха, кромпир 185 ха, поврће 69 ха, крмно биље 2068 ха, угари 157 ха), ливаде и пашњаци 7832 ха, воћњаци 1725 ха, винова лоза 403 ха. Структуру земљишног фонда општине чини већи број типова и варијетета земљишта као што су: смоница (са варијететима огајњачења, деградирана и еродирана), гајњача, параподзоли, ливадско земљиште, флувисол, хумофлувисол, вертисол, рудо земљиште на кречњаку, земљиште на неогеним седиментима, сиво смеђе земљиште на пешчару и разни типови скелетних и скелетоидних земљишта. За пољопривредну производњу најинтересантнија су следећа земљишта: смоница са својим варијететима, гајњача, алувијум са ливадским земљиштем и ритском црницом, рендзине и смеђе земљиште на неогеним седиментима. Ови типови земљишта заступљени су у речним долинама и брежуљкастим деловима општине Књажевац, док су у брдско планинским областима заступљени разни типови скелетоидних земљишта, образованих на еруптивним палеозојским шкрилцима и рудним земљиштем на кречњаку. Просечна величина пољопривредног газдинства у општини Књажевац износи око 5 ха, што је мање у односу на просек зајечарског округа, али знатно више у односу на просек РС. Пољопривредна газдинства у брдско-планинским пределима општине имају већи посед, неповољније земљишне структуре, у којима преовладавају ливадске и пашњачке површине и земљиште лошије бонитетне класе. У равничарским деловима општине присутна су газдинства мањег земљишног поседа али значајно боље земљишне структуре у којима преовладавају оранице. Укупан број пољопривредних газдинстава је 5010, са укупно 17.508 ха. До 1 ха имамо 1429 газдинстава, са 1-2 ха: 1096, са 2-5 ха: 1630, са 5-10 ха: 640, са 10 -20ха: 141, са 20 - 30 ха: 13, са 30 - 50 ха: 7, са 50 -100 ха: 2 и преко 100 ха само једно газдинство. Просечан пољопривредни посед у Књажевцу је мањи у односу на остале општине Зајечарског округа. Карактерише га издељеност на већи или велики број малих парцела, значајан удео шума и травњака (ливаде, пашњаци, напуштено земљиште) и мешовита производња. У Књажевцу има укупно 653.761 парцела, од чега је 593.948 у приватном сектору. Просечна величина парцеле у приватном сектору је 0,14 ха, а у државном 0,60 ха. Да би се постигла одговарајућа продуктивност и обезбедила конкурентност производње потребно је урадити програме комасације и укрупњавања поседа. До сада је комасација урађена на око 1.000 ха. Општина Књажевац не располаже већим површинама квалитетнијих класа земљишта и у вегетационом периоду дефицитарна је падавинама што је сврстава у аридну подручја и директно утиче на интензиван развој пољопривредне производње. У највећем броју села има напуштених земљишних површина. Напуштене парцеле се чешће јављају у брдско-планинском региону, у селима у којима је миграција најјаче изражена. Реч је о удаљенијим парцелама, лошијег квалитета. На овим парцелама је присутно закоровљавање и почечи ерозије. Величина поседа индивидуалних газдинастава је недовољна за интензивну робну производњу. Просечна величина поседа је већа у односу на републички просек, али у структури газдинстава има знатно више пашњака и ливада у односу на оранице. Такође, знатно је већа заступљеност шума у односу

на околне регионе. И на крају, и 5 ха по газдинству је мала просечна површина по газдинству обзиром на квалитет земљишта и конфигурацију терена.

Вишегодишњи засади: Значајне земљишне површине у општини Књажевац се налазе под воњацима. На највећем броју домаћинстава производња воћа се заснива на малим парцелама величине 0,2- 1 ха. У општини, међутим, има нових засада воћа подигнутих уз подршку Фонда за развој пољопривреде, површине 1-3 ха. Доминантне воћарске културе су шљива, вишња и јабука. Укупна површина под воћем је 1725 ха и то 1478 ха плантажни засади и 247 ха екстензивни. Према врстама воћа: Јабука 102 ха, крушка 28 ха, брескве и кајсије 9 ха, вишње 926 ха, шљива 521 ха, ораси 56 ха, леска 24 ха, купине 31 ха (Попис 2012.) Али треба нагласити да се тек у годинама после пописа, од 2012. године, почело са великим субвенцијама у пољопривреди општине Књажевац. Тако да се процењује да данас има више од 2500 ха под воћем. У мањој мери се гаји винова лоза, купина и крушка. Остале воћарске културе су спорадично заступљене на малим површинама. Производња свих врста воћа се повећава последњих година. Производња вишања је најважнија биљна производња у већини брдско планинских села општине Књажевац. Приноси и производња воћа у општини имају изузетне варијације које су резултат временских услова. Знатно мање варијације се испољавају код купине која се у значајној мери наводњава, и где су просечни приноси од 20.000-25.000 kg по ха, као и вишње која пре летњих суша достиже технолошку зрелост и чији приноси се крећу у просеку од 12.000 - 15.000 kg/ха, што је више од просечног проноса од 8.000 kg/ха који је на нивоу РС. Са изузетком вишње и купине и шљиве воћарска производња није тржишно оријентисана. Значајан број домаћинстава има производњу воћа за сопствене потребе. Производња грожђа се наводи као важна воћарска производња, међутим највећи део регистрованих површина под виноградима је напуштен. Виногради су углавном мали и налазе се на окућници. По попису из 2012. на територији општине Књажевац има 403 ха под виновом лозом. Али се сматра да се последњих година почело са обнављањем виноградарске производње.

Сточни фонд: Говедарство С обзиром на природне предиспозиције у општини се гаји релативно мали број фармских животиња. Број грла говеда се смањује у последњих тридесет година, и у овом тренутку износи свега око 1800 говеда. По попису 2012. је било 2949 говеда од чега 2078 крава. У општини је мало произвођача са великим бројем грла говеда, и то је основна разлика у односу на друге општине Зајечарског округа у којима се већ формирао одређени број специјализованих фарми. У највећем броју села постоји по један до два произвођача са пет или више крава, а у значајном броју села произвођача са пет или више крава нема. Највеће газдинство има 40 крава, и налази се у селу Вина. Велико газдинство са скоро 30 грла се налази и у селу Слатина за коју се наводи да има још пет до шест већих говедарских газдинстава. Расни састав Доминантна раса је домаће шарено говече у типу сименталца. Спорадично се може наћи буша, и њени мезеци са сименталцем, као и холштајн. У општини је раширено и доминантно вештачко осемењавање крава. Одгој Говеда се углавном одгајају у наменским објектима или преуређеним објектима који су међутим углавном стари и нефункционални. Штале су простране, али не одговарају зоотехничким условима, немају пратеће објекте, и често су лоциране поред куће. Стока се углавном држи у везаном систему држања током целе године. Стока се храни на основу сопствених сазнања (нема припремљених рецептура), и у појединачним случајевима на основу савета стручних лица и добијених норматива. У исхрани се користи зелена маса са травњака (испаша, покошена зелена маса, сено са природних травњака и сејаних ливада, сено детелине, луцерке, итд.). Дуга и неконтролисана употреба истих травних површина, без примене агротехничких мера, је довела до опадања приноса и квалитета травне масе. Удаљенији пашњаци се напуштају. Основа прихране је кукурузно зрно. Већа газдинства користе кукурузну силажу у исхрани говеда. У исхрани говеда се на средњим и већим фармама користе концентрати и премикси. Компоненте сточне хране које се најчешће набављају на тржишту су концентрати, премикси, сточно брашно и резанци. Млекарство Просечна млечност крава је 10-15 l млека на дан, мада има домаћинстава са око 20 литара млека по крави на дан. Просечна производња млека по грлу износи испод 5.000 l млека по лактацији. У одређеном броју газдинстава се производи сир и други млечни производи који се пласирају на локалном тржишту. Кућна производња млечних производа је израженија у Књажевцу у односу на друге општине Зајечарског округа. Основни производ је крављи и мешани крављи зрели сир, као и мрвљени сир. Производна технологија није стандардизована и зависи од произвођача, сезоне, травњака итд. Овчарство Званични подаци пописа из 2002. године указују да се у општини Књажевац одгаја око 27.000 оваца, међутим број оваца у општини се константно и значајно смањује у последњих петнаестак година тако да је процена да се у овом тренутку у Књажевцу налази испод 12.000 оваца. Књажевац има највећи број оваца у Зајечарском

округу. Упркос паду броја грла у последњих петнаестак година, у општини Књажевац се и даље одгаја значајан број оваца који је довољан да се започне са системским развојем овчарске производње. Козарство није развијено. Козе се јављају на појединим газдинствима, у малом броју. Већа газдинства са овчарском производњом имају око 30 оваца, мада у појединим селима општине постоје већи одгајивачи оваца са преко 100 грла. Овчарство се развија у брдско-планинским регионима општине (села Ђуштица, Црни Врх, Горња и Доња Каменица итд.), у селима у којима је изражена миграција становништва. У региону нема јасне расне диференцијације у овчарској производњи. У расном саставу доминирају различити сојеви праменке и њихови мелези. Од продуктивних раса доминантан је виртемберг. Овчарска производња се углавном организује на пашњацима, током највећег дела године, са доминантним присуством травних врста слабе хранљиве вредности. Током зимског периода животиње се одгајају у импровизованим објектима и хране углавном ливадским сеном слабог квалитета. Овце се углавном гаје због производње јагњади који се продају у периоду март-мај. Јагњад се продају са просечном телесном масом до 35 kg (распон 20-35 kg). Газдинства која имају сезонску производњу јагњади су у сталном опадању. Број коза, по попису из 2012. године је 2.863 грла. Свињарство и живинарство Живина и свиње се гаје за кућне потребе, и не представљају производе који се продају на тржишту, односно основни производ и приход газдинства. Газдинства код којих има свињарске производње, имају углавном по једну, и знатно ређе две до четири крмаче. У анкети су наведене само две фарме, у селима Вина и Дебелица, у којима има организоване производње товљеника. Укупан број свиња је 9549, од чега око 630 крмача. Крмаче, товљеници и прасад, за разлику од јунади и јагањаца, немају сталне и сигурне канале за продају. На просечном газдинству се, међутим, гаји 10-20 грла живине за сопствене потребе. Пчеларство У општини је значајно развијена производња меда. Највећи пчелари су окупљени у 2 удружења: Удружењу пчелара општине Књажевац "Липа" које има око 90 чланова и 6.000 кошница и Удружењу пчелара за органску производњу меда „Органик“ са 1.200 кошница. Мимо удружења има још између 100-200 пчелара који поседују још близу 7.000 кошница. Укупна годишња производња меда коју остварују чланови удружења на територији општине износи 100.000 kg, док су процене да пчелари изван удружења остваре још толико, те је укупна годишња производња меда на територији општине око 200 тона. По попису из 2012. год. На територији општине Књажевац укупно има 13.052 кошнице пчела. Рибарство У општини постоје повољни услови за узгој калифорнијске пастрмке. Изузимајући пар газдинстава која се баве узгојом калифорнијске пастрмке на малим површинама, овај потенцијал готово да није искоришћен.

Механизација, опрема и објекти: У општини има домаћинства са комплетном механизацијом. Највећи број газдинства, међутим, нема комплетну пољопривредну механизацију. Просечна пољопривредна газдинства имају трактор са мањим или већим бројем тракторских прикључака. Недостатак механизације се најчешће надокнађује ручним радом код појединих активности, позајмљивањем од комшија, рентирањем или компензацијом услуга. У одређеном броју случајева недостајућа механизација је узрок напуштања одређених земљишних парцела. Постојећа механизација је у просеку стара преко 20 година. Одређени број, већих, пољопривредних газдинстава, у процесу специјализације, има нешто више пољопривредне механизације као нпр. растураче ђубрива, бераче кукуруза и/или комбајне. У општини има сило-комбајна. Набавка нове и обнова постојеће механизације на пољопривредним газдинствима је предуслов повећања пољопривредне производње те је самим тим и један од приоритета општине у предходном периоду био пружање подршке инвестицијама за куповину нових прикључних машина. Највеће потребе се изражавају за заменом или набавком трактора, набавком приколица, балирки за сено, сејалица, растурача стајњака, сакупљача сена итд.

Радна снага: Од 85 сеоских насеља свега 27 се налази у равничарским, док се 36 налази у брдским а 22 у брдско-планинским подручјима општине. Број регистрованих пољопривредних газдинства у општини Књажевац износи 5010 (извор података: Општине и региони у Републици Србији, 2013. године. Радно способно становништво има тренд старења. У великом броју су присутна старачка газдинства. Такође, у великом броју села има више пензионера од радно способног становништва. Ситуација је можда и најкритичнија у Зајечарском региону.

Структура пољопривредних газдинстава: Пољопривредно становништво, према подацима Пописа 2011. године, чини 15,5 % становништва општине. У периоду 1971-2011. године, пољопривредно становништво на подручју општине Књажевац бележи драстичан пад: са 33.219 (1971. године) на 4879 (2011. године), тј. пољопривредно становништво се смањило 6,8 пута.

Производња пољопривредних производа: У структури пољопривредне производње општине Књажевац најзначајнија је воћарска производња. Највеће површине од воћарских култура су под вишњом. Просечан принос варира и креће се од 12.000 - 15.000 кг/ха што је знатно више од републичког просечног приноса. Сточарска производња је на историјском минимуму и општина Књажевац кроз свој Фонд за развој пољопривреде покушава да утиче на увећање сточног фонда на овој територији. Додатни проблем је што и одређени број грла није уматичен и не остварује субвенције од стране Министарства пољопривреде. Мерама које имплементира општина Књажевац утиче се на смањење неуматичених грла и повећање броја уматичених, што је процес који траје неколико година уназад .

Земљорадничке задруге и удружења пољопривредника: Старе задруге су углавном престале са радом, и немају функцију и улогу у развоју села какве су имале 70-тих и 80-тих година прошлог века. У општини постоји неколико пољопривредних удружења од којих су најзначајнији: • Удружење одгајивача говеда „ Торлак “ • Удружење воћара општине Књажевац. • Удружења одгајивача оваца и коза „ Књажевац “ • Удружења пчелара „ Липа “ • Удружења пчелара „ Органик“ • Удружења воћара „ Нектар “ • Удружење повртара „ Тимоповрт “ • Удружење произвођача вина и ракија „ ВИР “

Трансфер знања и информација: Општина Књажевац у сарадњи са Агенцијом за развој општине Књажевац сваке године организује стручна предавања из области пољопривреде које су најзаступљеније у нашој општини. Предавања прате области којима се пружа подршка кроз Фонд за развој пољопривреде а то су воћарство, сточарство, пчеларство, повртарство и органска пољопривреда. Сталним радом на терену запослени у Агенцији за развој општине Књажевац врше обилазак пољопривредника и контролу испуњености преузетих обавеза корисника субвенција из предходних година. Таквим приступом пољопривредници добијају директне информације о активним конкурсима на локалном и републичком нивоу. Сву неопходну помоћ у припреми и комплетирању конкурсне документације пружају запослени у Агенцији за развој општине Књажевац која је кадровски и технички опремљена да одговори свим захтевима пољопривредника који живе и раде на територији општине Књажевац. Ово подразумева све техничке и административне послове везане за реализацију Мера подршке развоју пољопривреде, а нарочито: • Стручна и техничка подршка у припреми и имплементацији Програма мера подршке развоју пољопривреде; • Стручна подршка пољопривредним газдинствима за конкурисање по програмима Фонда • Стручна и техничка подршка око припреме, штампања и потписивања уговора • Рад на терену, обилазак и контрола имплементације уговора о субвенцијама • Припрема база података о реализованим субвенцијама • Припрема и организација семинара, предавања, одласка на сајмове итд. • Информисање и обавештавање пољопривредника

Програм мера подршке за спровођење...

ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ ПЛАНИРАНИХ МЕРА И ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА

Табела 1. Мере директних плаћања

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ постицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
	УКУПНО						

Табела 2. Мере кредитне подршке

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ постицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
	УКУПНО						

Табела 3. Мере руралног развоја

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
1	Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава	101	14.000.000,00	80	120.000,00	0,00
2	Успостављање и јачање удружења у области пољопривреде	102	5.000.000,00	80	1.200.000,00	0,00
3	Економске активности у циљу подизања конкурентности у смислу додавања вредности кроз прераду као и на увођење и сертификација система безбедности и квалитета хране, органских производа и производа са ознаком географског порекла на газдинствима	304	3.500.000,00	80	250.000,00	0,00
	УКУПНО		22.500.000,00			

Табела 4. Посебни подстицаји

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ постицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
	УКУПНО						

Табела 5. Мере које нису предвиђене у оквиру мера директних плаћања, мера кредитне подршке, мера руралног развоја и посебних подстицаја

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ подстицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
1	Заснивање засада под медоносним биљем у циљу повећања површина за испашу пчела и побољшања услова за интензивно пчеларење	601	500.000,00	500.000,00	80	500.000,00	0,00
	УКУПНО		500.000,00				

Табела 6. Табеларни приказ планираних финансијских средстава

Буџет	Вредност у РСД
Укупан износ средстава из буџета АП/ЈЛС планираних за реализацију Програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја (без пренетих обавеза)	23.000.000,00
Планирана средства за директна плаћања	0,00
Планирана средства за кредитну подршку	0,00
Планирана средства за подстицаје мерама руралног развоја	22.500.000,00
Планирана средства за посебне подстицаје	0,00
Планирана средства за мере које нису предвиђене у оквиру мера директних плаћања, кредитне подршке и у оквиру мера руралног развоја	500.000,00
Пренете обавезе	0,00

Циљна група и значај промене која се очекује за кориснике: Корисници подстицајних средства Фонда за развој пољопривреде општине Књажевац у 2022. години биће: • Регистрована пољопривредна газдинства са подручја општине Књажевац (физичка и правна лица и предузетници) • Регистрована пољопривредна газдинства (физичка лица) чија се производња одвија на подручју општине Књажевац • Удружења пољопривредних произвођача Циљ примене ових мера је • повећање запошљавања у општини, посебно у пољопривредним делатностима, • подизање нивоа знања и финализације производње, • повећање продуктивности и конкурентности пољопривреде општине Књажевац • подизање нивоа производње и квалитета производа, • очување здраве животне средине, • унапређење коришћења земљишта.

Информисање корисника о могућностима које пружа Програм подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја: Након усвајања Програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја од стране надлежних институција, општина Књажевац ће расписати конкурсе са детаљним условима и могућностима конкурисања као и потребном документацијом која је неопходна да би се остварило право на подршку развоју пољопривреде од стране општине Књажевац. Конкурси ће бити објављен на огласној табли општине и огласним таблама месних канцеларија на терену, веб страници општине, преко локалних медија (радио и тв). Уз ове мере одржаће се и трибине у свим већим сеоским Месним Заједницама где ће пољопривредним произвођачима у директном контакту бити презентован Програм мера подршке развоју пољопривреде општине Књажевац за 2022. годину.

Мониторинг и евалуација: Општинска управа - Одељење за привреду и друштвене делатности ће координирати активности на реализацији Програма мера подршке развоју пољопривреде општине Књажевац за 2022. годину. Дефинисање услова, расписивање конкурса и доношење одлука о додели субвенција пољопривредним газдинствима која су испунила услове конкурса и стекла право на остваривање подршке за 2022. годину, реализоваће Општинско веће општине Књажевац. Стручне, административне и оперативне послове у процесу реализација мера и активности из Програма, као и координацију и праћење имплементације Програма радиће Радно тело за обављање послова и спровођења активности на реализацији Програма мера подршке развоју пољопривреде општине Књажевац за 2022. годину. Ово подразумева све техничке и административне послове везане за реализацију Програма мера, а нарочито: • Стручна и техничка подршка у припреми и имплементацији Програма мера подршке развоју пољопривреде; • Стручна подршка пољопривредним газдинствима за конкурисање по програмима Фонда • Стручна и техничка подршка око припреме, штампања и потписивања уговора • Рад на терену, обилазак и контрола имплементације уговора о субвенцијама • Припрема база података о реализованим субвенцијама • Припрема и организација семинара, предавања, одласка на сајмове итд. • Информисање и обавештавање пољопривредника Исплата субвенција вршиће се након обиласка и извршене контроле о испуњености услова за остваривање права на субвенцију од стране пољопривредних газдинства која су аплицирала по конкурс у општине Књажевац.

Програм мера подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја

II. ОПИС ПЛАНИРАНИХ МЕРА

2.1. Назив и шифра мере: 101 Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава

2.1.1. Образложење: Пољопривреда је основна привредна делатност у сеоским срединама, али природни потенцијали подручја нису довољно искоришћени. Пољопривредни произвођачи се сусрећу са низом проблема од којих су најважнији недостатак и застарелост пољопривредне механизације, уситњен посед, напуштене земљишне површине и сточарски објекти, недостатак финансијских средстава за обнављање или проширење производње, немогућност добијања повољних кредита, скуп репроматеријал, ниске откупне цене. Подршка инвестицијама у физичка средства пољопривредних газдинстава је једна од основних активности ка остварењу стратешких циљева дефинисаних Стратегијом руралног развоја општине Књажевац и Стратегијом одрживог развоја општине Књажевац. Преглед по секторима: Сектор: Млеко Повећање сточног фонда је главни предуслов повећању квалитета и квантитета млека. Усвајање добре пољопривредне праксе, као и прилагођавање производа захтевима савременог тржишта; Достицање стандарда у области добробити и здравља животиња, хигијене и заштите животне средине. Сектор: Воће, грожђе и поврће Воћарство је најзаступљенија пољопривредна грана пољопривредне производње општине Књажевац. Разлоси су пре свега у агроеколошким условима који су веома повољни за развој ове гране пољопривредне производње, вишедеценијска традиција у воћарско виноградарској производњи као и поновно стављање у функцију некадашњег највећег пољопривредног комбината у Тимочној крајини „Цервин „ који је након једанаест неуспелих аукција купила фирма „Агропроцесинг „ и после једне деценије покренула производњу и прераду воћа, резултирају све већим инвестицијама у подизање вишегодишњих засада као и занављање застареле и дотрајале механизације и опреме за воћарско - виноградарску производњу. На територији општине Књажевац тренутно је близу 2.000 ха под воћним културама које су у роду. Најзаступљенија воћна врста је вишња која је на преко 1.500 ха у роду и још 700 ха младих засада подигнутих током 2013-2021 године захваљујући субвенцијама Аграрног фонда општине Књажевац. Од осталих воћних врста у структури воћарске производње општине Књажевац заступљене воћне врсте су: шљива 580 ха у роду и 60 ха младих засада, Дуња 170 ха засада, Јабuka 100 ха као и јагодичасто воће које је заступљено на преко 50 ха. Производња поврћа се заснива, углавном у баштама, и на малим парцелама величине до 0,5 ха. У општини има произвођача који у значајнијој мери примењују агротехничке мере у повртарској производњи, имају производњу у малим пластеницима итд. Највећи број наводњаваних парцела у општини се користи за повртарску производњу. Сектор Пчеларство У општини је значајно развијена екстензивна производња меда. Највећи пчелари су окупљени у Удружењу пчелара општине Књажевац "Липа" које има око 100 чланова и 6000 кошница. Мимо удружења има још између 100-200 пчелара који поседују још близу 5000 кошница. Укупна годишња производња меда коју остварују чланови удружења на територији општине износи 90.000 kg, док су процене да пчелари изван удружења остваре још толико, те је укупна годишња производња меда на територији општине око 180 тона. Лидер у пчеларству на територији општине и највећи откупљивач меда је предузеће „Тимомед“ које може да се похвали бројним признањима и медаљама за квалитет производа освојеним на престижним сајмовима. Предузеће је добило и сертификат о уведеном HASAP систему контроле безбедности хране и извозни број за извоз робе на светско тржиште.

2.1.2. Циљеви мере: Општи циљеви: Стабилност дохотка пољопривредних газдинстава; Повећање производње; Побољшање продуктивности и квалитета производа; Смањење трошкова производње; Унапређење техничко-технолошке опремљености; Одрживо управљања ресурсима и заштите животне средине; Раст конкурентности уз прилагођавање захтевима домаћег и иностраног тржишта; Усклађивање са правилима ЕУ, њеним стандардима, политикама и праксама. Специфични циљеви по секторима: Сектор: Млеко Повећање сточног фонда је главни предуслов повећању квалитета и квантитета млека. Усвајање добре пољопривредне праксе, као и прилагођавање производа захтевима савременог тржишта; Достицање стандарда у области добробити и здравља животиња, хигијене и заштите животне средине. Сектор: Воће, грожђе и поврће Повећање површина под интензивним засадама; Сектор: Пчеларство Повећање производње пчеларских производа; Повећање прихода у домаћинствима која се баве пчеларском производњом; Повећање степена запослености у сектору; Достицање стандарда у области заштите животне средине;

2.1.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Планирана

мера је у складу са Националним програмом руралног развоја. Планирана мера Инвестиције у физичка средства пољопривредних газдинстава у складу је са циљевима дефинисаним Стратегијом пољопривреде и руралног развоја Републике Србије за период 2014 - 2024. године. Стратешки развојни циљеви дефинисани наведеном стратегијом на које има директан утицај ова мера су: • раст производње и стабилност дохотка произвођача • одрживо управљање ресурсима и заштита животне средине • унапређење квалитета живота у руралним подручјима и смањење сиромаштва

2.1.4. Крајњи корисници: Крајњи корисници су: - пољопривредна газдинства регистрована на територији општине Књажевац и која реализују инвестицију на територији општине Књажевац, - пољопривредна газдинства регистрована на територији Републике Србије а која реализују инвестицију на територији општине Књажевац, - удружења пољопривредних произвођача регистрована на територији општине Књажевац и која реализују инвестицију на територији општине Књажевац.

2.1.5. Економска одрживост: Подносилац захтева не мора да докаже економску одрживост инвестиције.

2.1.6. Општи критеријуми за кориснике: Регистровано пољопривредно газдинство са активним статусом у 2022. години, физичко или правно лице које реализује инвестицију на територији општине Књажевац; Удружење пољопривредних произвођача са подручја општине Књажевац које реализује инвестицију на територији општине Књажевац; Лица која су остварила право на коришћење кредитних средстава и субвенција по конкурсима Фонда из претходних година, а нису испунила своје обавезе у складу са тим конкурсима, немају право на коришћење средстава по овом Програму;

2.1.7. Специфични критеријуми: Сектор: Млеко У случају када се ради о набавци квалитетних приплодних грла говеда, прихватљиви корисници су пољопривредна газдинства која поседују у свом власништву, односно у власништву члана РПГ 29 приплодних грла говеда, на крају инвестиције. Корисници средстава морају да поседују минимум 0,5 ха обрадиве површине; корисници морају да поседују производне капацитете (изграђене објекте за смештај) минималне површине 30 м². Сектор: Воће, грожђе и поврће За инвестиције у Подизање нових или обнављање постојећих (крчење и подизање) производних (са наслонем) и матичних засада воћака, хмеља и винове лозе, прихватљиви корисници су пољопривредна газдинства са инвестицијама чија вредност не прелази 49.999 еура. Сектор: Пчеларство Прихватљиви корисници за набавку кошница, машина и опреме за пчеларство су пољопривредна газдинства која, у моменту подношења захтева за коришћење подстицаја имају 5 - 100 кошница.

2.1.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
101.1.1	Набавка квалитетних приплодних грла млечних раса: говеда, оваца и коза
101.4.1	Подизање нових или обнављање постојећих (крчење и подизање) вишегодишњих засада воћака, хмеља и винове лозе
101.6.1	Набавка нових пчелињих друштава

2.1.9. Критеријуми селекције:

Редни број	Тип критеријума за избор	Да/Не	Бодови
1	Захтеви се одобравају по времену и редоследу подношења комплетне потребне документације до утрошка предвиђених средстава за инвестицију. Некомплетни захтеви неће бити разматрани.		

2.1.10. Интензитет помоћи: Минимални и максимални износ повраћаја средстава по секторима је: За сектор млеко : Инвестиција 101.1.1.: Интензитет помоћи износи: 70% од укупно прихватљивих трошкова. Максимални износ повраћаја средстава је 120.000 динара. За сектор воће, грожђе, поврће (укључујући печурке) и цвеће: Инвестиција 101.4.1: Интензитет помоћи износи: 80% од укупно прихватљивих трошкова. Максимални износ повраћаја средстава је 100.000 динара. За сектор пчеларство : Инвестиција 101.6.1.: Интензитет помоћи износи: 80% од укупно прихватљивих трошкова. Максимални износ повраћаја средстава је 80.000 динара.

2.1.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	Број набављених грла
2	Површина под новим вишегодишњим засадима
3	Укупан број поднетих захтева
4	Број нових пчелињих друштава

2.1.12. Административна процедура: Мере ће бити спроведене од стране ЈЛС, а на основу Конкурса који расписује Општинско веће. Пријава- захтев на конкурс подноси се Комисији за реализацију програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја општине Књажевац у 2022. години, преко Одељења за привреду и друштвене делатности, са назнаком "Пријава на Конкурс за доделу дела средстава из Програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја општине Књажевац у 2022. години". Комплетна конкурсна документација се доставља у једној затвореној коверти. Пријаве се предају у услужни центар Општинске управе општине Књажевац. Достављени захтеви ће бити размотрени и проверени од стране Комисије за реализацију програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја општине Књажевац у 2022. години, у смислу комплетности, административне усаглашености и прихватљивости инвестиције. Комисија ће захтеве обрађивати по систему прво пристиглих захтева и до утрошка средстава предвиђених за меру. После разматрања захтева, прихватљиви захтеви ће бити проверени теренским обиласком газдинстава потенцијалних корисника. На основу записника и предлога Комисије, Општинско веће доноси Решење о реализацији програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја општине Књажевац у 2022. години из буџета општине Књажевац. Стручне и административно-техничке послове обавља Одељење за привреду и друштвене делатности. Сви они са којима општина има лоше искуство услед не испуњавања уговорених обавеза или услед домаћинског понашања према инвестицији, из претходног периода, немају право остваривања финансијске подршке. Сва правна и физичка лица за које Комисија утврди да нису адекватно искористили добијена средства из буџета општине Књажевац, биће у обавези да добијена средства са затезном каматом врате буџету општине Књажевац, или су пре истека предвиђеног рока отуђила опрему/механизацију/инвестицију која је била предмет субвенционисања биће им ускраћено право конкурисања за субвенције општине Књажевац у текућој години.

2.2. Назив и шифра мере: 102 Успостављање и јачање удружења у области пољопривреде

2.2.1. Образложење: Старе задруге су углавном престале са радом, и немају функцију и улогу у развоју села какве су имале 70-тих и 80-тих година прошлог века. У општини постоји неколико пољопривредних удружења од којих су најзначајнији: • Удружење одгајивача говеда „ Торлак “ • Удружење воћара општине Књажевац. • Удружења одгајивача оваца и коза „ Књажевац “ • Удружења пчелара „ Липа “ • Удружења пчелара „ Органик “ • Удружења воћара „ Нектар “ • Удружење повртарара „ Тимоповрт “ • Удружење произвођача вина и ракија „ ВИР Пољопривредни произвођачи преко својих удружења у значајној мери поправљају ефекте своје производње, како смањењем трошкова, тако и побољшањем услова пласмана својих производа.

2.2.2. Циљеви мере: Стабилност дохотка пољопривредних газдинстава; Повећање производње; Побољшање продуктивности и квалитета производа; Смањење трошкова производње; Унапређење техничко-технолошке опремљености; Одрживо управљања ресурсима и заштите животне средине; Раст конкурентности уз прилагођавање захтевима домаћег и иностраног тржишта; Усклађивање са правилима ЕУ, њеним стандардима, политикама и праксама.

2.2.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Планирана мера је у складу са Националним програмом руралног развоја. Планирана мера Инвестиције у физичка средства пољопривредних газдинстава у складу је са циљевима дефинисаним Стратегијом пољопривреде и руралног развоја Републике Србије за период 2014 - 2024. године. Стратешки развојни циљеви дефинисани наведеном стратегијом на које има директан утицај ова мера су: • раст производње и

стабилност дохотка произвођача • одрживо управљање ресурсима и заштита животне средине • унапређење квалитета живота у руралним подручјима и смањење сиромаштва

2.2.4. Крајњи корисници: Крајњи корисници су: - пољопривредна газдинства регистрована на територији општине Књажевац а чланови су неког удружења;

2.2.5. Економска одрживост: Подносилац захтева не мора да докаже економску одрживост инвестиције.

2.2.6. Општи критеријуми за кориснике: • Удружења пољопривредника са подручја општине Књажевац која реализује пројекат на територији општине Књажевац, • Удружења која су остварила право на коришћење кредитних средстава и субвенција по конкурсима Фонда из претходних година, а нису испунила своје обавезе у складу са тим конкурсима, немају право на коришћење средстава по овом Програму;

2.2.7. Специфични критеријуми: Нема специфичних критеријума.

2.2.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

2.2.9. Критеријуми селекције:

Редни број	Тип критеријума за избор	Да/Не	Бодови
1	Захтеви се одобравају по времену и редоследу подношења комплетне потребне документације до утрошка предвиђених средстава за инвестицију. Некомплетни захтеви неће бити разматрани.		

2.2.10. Интензитет помоћи: Интензитет помоћи износи: 80% од укупно прихватљивих трошкова. Максимални износ повраћаја средстава је 1.200.000 динара.

2.2.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	Укупан износ средстава који је обезбеђен за финансирање инвестиција
2	Укупан број подржаних пројеката
3	Укупан број поднетих захтева

2.2.12. Административна процедура: Мере ће бити спроведене од стране ЈЛС, а на основу Конкурса који расписује Општинско веће. Пријава- захтев на конкурс подноси се Комисији за реализацију програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја општине Књажевац у 2022. години, преко Одељења за привреду и друштвене делатности, са знаком "Пријава на Конкурс за доделу дела средстава из Програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја општине Књажевац у 2022. години". Комплетна конкурсна документација се доставља у једној затвореној коверти. Пријаве се предају у услужни центар Општинске управе општине Књажевац. Достављени захтеви ће бити разматрани и проверени од стране Комисије за реализацију програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја општине Књажевац у 2022. години, у смислу комплетности, административне усаглашености и прихватљивости инвестиције. Комисија ће захтеве обрађивати по систему прво пристиглих захтева и до утрошка средстава предвиђених за меру. После разматрања захтева, прихватљиви захтеви ће бити проверени теренским обиласком потенцијалних корисника. На основу записника и предлога Комисије, Општинско веће доноси Решење о реализацији програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја општине Књажевац у 2022. години из буџета општине Књажевац. Стручне и административно-техничке послове обавља Одељење за привреду и друштвене делатности. Сви они са којима општина има лоше искуство услед не испуњавања уговорених обавеза или услед домаћинског понашања према инвестицији, из претходног периода, немају право остваривања финансијске подршке. Сва правна и физичка лица за које Комисија утврди да нису адекватно искористили добијена средства из буџета општине Књажевац, биће у обавези да добијена средства са затезном каматом врате буџету

општине Књажевац, или су пре истека предвиђеног рока отуђила опрему/инвестицију која је била предмет субвенционисања, биће им ускраћено право конкурисања за субвенције општине Књажевац у текућој години.

2.3. Назив и шифра мере: 304 Економске активности у циљу подизања конкурентности у смислу додавања вредности кроз прераду као и на увођење и сертификација система безбедности и квалитета хране, органских производа и производа са ознаком географског порекла на газдинствима

2.3.1. Образложење: Велике површине под воћем и виновом лозом на подручју општине омогућавају пољопривредним произвођачима производњу великих количина воћа и грожђа, али се оне продају прерађивачима као сировина за даљу прераду, што ствара ниску акумулацију. Прерада сировина у готове производе значајно мења статус самих произвођача и омогућава много већу исплативост саме примарне производње. Подршка успостављању и јачању прераде пољопривредних производа на малим газдинствима је једна од активности ка остварењу стратешких циљева дефинисаних Стратегијом руралног развоја општине Књажевац и Стратегијом одрживог развоја општине Књажевац.

2.3.2. Циљеви мере: Општи циљеви: Ова мера има за циљ да пружи подршку оним пољопривредним произвођачима са територије општине Књажевац који се баве примарном пољопривредном производњом и који су спремни да уложе своја средства и знање и да себи и другим заинтересованим произвођачима олакшају пословање додавањем вредности кроз прераду у готове производе. Специфични циљеви: У наредном периоду се очекује да ова мера постигне додатне ефекте и кроз: • редован откуп пољопривредних производа по гарантованим ценама и са редовним исплатама, • излазак на тржиште већег броја пољопривредних произвођача, • афирмисање књажевачког брэнда пољопривредних производа, • побољшање туристичке понуде општине (путеви вина и сл), • самозапошљавање и повећање броја радних места.

2.3.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Планирана мера је у складу са Националним програмом руралног развоја. Планирана мера у складу је са циљевима дефинисаним Стратегијом пољопривреде и руралног развоја Републике Србије за период 2014 - 2024. године. Стратешки развојни циљеви дефинисани наведеном стратегијом на које има директан утицај ова мера су: • раст производње и стабилност дохотка произвођача • одрживо управљање ресурсима и заштита животне средине • унапређење квалитета живота у руралним подручјима и смањење сиромаштва

2.3.4. Крајњи корисници: Крајњи корисници су: • физичка и правна лица која на територији општине Књажевац имају регистровано пољопривредно газдинство, • удружења пољопривредних произвођача регистрована на територији општине Књажевац. • физичка и правна лица која на територији општине Књажевац имају регистрован, или региструју подрум за производњу вина или јаких алкохолних пића, • физичка и правна лица која на територији општине Књажевац имају регистрован, или региструју погон за прераду воћа и поврћа.

2.3.5. Економска одрживост: Подносилац захтева мора да докаже економску одрживост инвестиције кроз бизнис план.

2.3.6. Општи критеријуми за кориснике: • физичка и правна лица, која намеравају да региструју погон за прераду пољопривредних производа на подручју општине Књажевац, уз бизнис план за реализацију инвестиције, • удружења пољопривредних произвођача регистрована на територији општине Књажевац и регистрована пољопривредна газдинства, која ће средства користити за прераду и паковање сопствених производа и производа чланова удружења. • физичка и правна лица која имају регистрован подрум или погон за прераду воћа или поврћа на подручју општине Књажевац, • физичка лица која намеравају да региструју подрум или погон за прераду воћа или поврћа на подручју општине Књажевац, уз бизнис план за реализацију инвестиције

2.3.7. Специфични критеријуми: Сектор: Воће, грожђе и поврће • засади под лозом или уговор о заједничкој производњи минимум 0,30 ха, • засади под воћем или уговор о заједничкој производњи

минимум 0,50 ха, • укупан износ прихватљивих инвестиција до 49.999 еура. Сектор пчеларства • За инвестиције у сектору пчеларства нема специфичних критеријума прихватљивости.

2.3.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
304.5.3.1	Набавка опреме и уређаја за сушење воћа, поврћа и грожђа, као и њихових производа
304.5.3.3	Набавка опреме и уређаја за бланширање, пастеризацију и стерилизацију производа
304.5.3.4	Набавка опреме за пријем воћа, поврћа и грожђа, као и прераду, пуњење и паковање њихових производа
304.5.3.5	Набавка опреме за производњу вина, ракија и других алкохолних пића, као и опреме за дегустационе сале
304.5.3.8	Набавка лабораторијске опреме (без стакленог прибора) за интерну употребу, као део прерађивачког погона
304.5.6.1	Набавка опреме и уређаја за прераду пчелињих производа
304.5.6.2	Набавка опреме и уређаја за паковање и складиштење пчелињих производа

2.3.9. Критеријуми селекције:

Редни број	Тип критеријума за избор	Да/Не	Бодови
1	Захтеви се одобравају по времену и редоследу подношења комплетне потребне документације до утрошка предвиђених средстава за инвестицију. Некомплетни захтеви неће бити разматрани.		

2.3.10. Интензитет помоћи: Интензитет помоћи износи: 75% од укупно прихватљивих трошкова. Минимална вредност инвестиције мора бити 50.000 динара. Максимални износ повраћаја средстава је 250.000 динара.

2.3.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	Укупан број нових производа на тржишту
2	Укупан број нових погона за прераду
3	Укупан број нових подрума
4	Укупан број поднетих захтева
5	Укупан број подржаних пројеката

2.3.12. Административна процедура: Мере ће бити спроведене од стране ЈЛС, а на основу Конкурса који расписује Општинско веће. Пријава- захтев на конкурс подноси се Комисији за реализацију програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја општине Књажевац у 2022. години, преко Одељења за привреду и друштвене делатности, са знаком "Пријава на Конкурс за доделу дела средстава из Програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја општине Књажевац у 2022. години". Комплетна конкурсна документација се доставља у једној затвореној коверти. Пријаве се предају у службени центар Општинске управе општине Књажевац. Достављени захтеви ће бити разматрани и проверени од стране Комисије за реализацију програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја општине Књажевац у 2022. години, у смислу комплетности, административне усаглашености и прихватљивости инвестиције. Комисија ће захтеве обрађивати по систему прво пристиглих захтева и до утрошка средстава предвиђених за меру. После разматрања захтева, прихватљиви захтеви ће бити проверени теренским обиласком потенцијалних корисника. На основу записника и предлога Комисије, Општинско веће доноси Решење о реализацији програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја општине Књажевац у 2022. години из буџета општине Књажевац. Стручне и административно-техничке послове обавља Одељење за привреду и друштвене делатности. Сви они са којима општина има лоше искуство услед не испуњавања уговорених обавеза или услед домаћинског

понашања према инвестицији, из претходног периода, немају право остваривања финансијске подршке. Сва правна и физичка лица за које Комисија утврди да нису адекватно искористили добијена средства из буџета општине Књажевац, биће у обавези да добијена средства са затезном каматом врате буџету општине Књажевац, или су пре истека предвиђеног рока отуђила опрему/инвестицију која је била предмет субвенционисања, биће им ускраћено право конкурисања за субвенције општине Књажевац у текућој години.

2.4. Назив и шифра мере: 601 Заснивање засада под медоносним биљем у циљу повећања површина за испашу пчела и побољшања услова за интензивно пчеларење

2.4.1. Образложење: У општини је значајно развијена производња меда. Највећи пчелари су окупљени у 2 удружења: Удружењу пчелара општине Књажевац "Липа" које има око 100 чланова и 6.000 кошница и Удружењу пчелара за органску производњу меда „Органик“ са 1.200 кошница. Мимо удружења има још између 100-200 пчелара који поседују још близу 7.000 кошница. Укупна годишња производња меда коју остварују чланови удружења на територији општине износи 100.000 kg, док су процене да пчелари изван удружења остваре још толико, те је укупна годишња производња меда на територији општине око 200 тона. По попису из 2012.год. На територији општине Књажевац укупно има 13.052 кошнице пчела. Релативно мала производња меда по кошници узрокована је, пре свега, чињеницом да је период испаше, због недостатка квалитетних пашних површина, значајно скраћен. То се посебно односи на стационарне пчелињаке и пчеларе који врше селидбу својих пчела у потрази за испашом. Оваква мера омогућила би значајно продужење периода испаше свим пчеларима и битно повећала производњу меда, као и смањила трошкове прихране пчелињих друштава.

2.4.2. Циљеви мере: Општи циљеви: Стабилност дохотка пољопривредних газдинстава; Повећање производње; Побољшање продуктивности и квалитета производа; Смањење трошкова производње; Унапређење техничко-технолошке опремљености; Одрживо управљање ресурсима и заштите животне средине; Раст конкурентности уз прилагођавање захтевима домаћег и иностраног тржишта; Усклађивање са правилима ЕУ, њеним стандардима, политикама и праксама. Специфични циљеви : Сектор: Пчеларство Повећање количине и квалитета пчеларских производа; Повећање прихода у домаћинствима која се баве пчеларском производњом; Повећање степена запослености у сектору; Достицање стандарда у области заштите животне средине;

2.4.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Планирана мера је у складу са Националним програмом руралног развоја. Планирана мера у складу је са циљевима дефинисаним Стратегијом пољопривреде и руралног развоја Републике Србије за период 2014 - 2024. године. Стратешки развојни циљеви дефинисани наведеном стратегијом на које има директан утицај ова мера су: • раст производње и стабилност дохотка произвођача • одрживо управљање ресурсима и заштита животне средине • унапређење квалитета живота у руралним подручјима и смањење сиромаштва

2.4.4. Крајњи корисници: Крајњи корисници су: - пољопривредна газдинства регистрована на територији општине Књажевац која се баве пчеларском производњом,

2.4.5. Економска одрживост: Подносилац захтева не мора да докаже економску одрживост инвестиције.

2.4.6. Општи критеријуми за кориснике: • Регистровано пољопривредно газдинство са активним статусом у 2022. години које реализује инвестицију на територији општине Књажевац; • Удружења пчелара са подручја општине Књажевац која реализује инвестицију на територији општине Књажевац, • Лица и удружења која су остварила право на коришћење кредитних средстава и субвенција по конкурсима Фонда из претходних година, а нису испунила своје обавезе у складу са тим конкурсима, немају право на коришћење средстава по овом Програму;

2.4.7. Специфични критеријуми: Прихватљиви корисници су пољопривредна газдинства која, у моменту подношења захтева за коришћење подстицаја имају 5- 1.000 кошница и удружења пчелара која

инвестицију реализују за потребе својих чланова.

2.4.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
601	Набавка садног материјала медоносног биља од стране удружења пчелара за потребе својих чланова
601	Набавка садног материјала медоносног биља од стране пољопривредних газдинстава за сопствене потребе

2.4.9. Критеријуми селекције:

Редни број	Тип критеријума за избор	Да/Не	Бодови
1	Захтеви се одобравају по времену и редоследу подношења комплетне потребне документације до утрошка предвиђених средстава за инвестицију. Некомплетни захтеви неће бити разматрани.		

2.4.10. Интензитет помоћи: Инвестиција 601.1. Набавка садног материјала медоносног биља од стране удружења пчелара за потребе својих чланова: Интензитет помоћи износи: 80% од укупно прихватљивих трошкова. Максимални износ повраћаја средстава је 500.000 динара. Инвестиција 601.2. Набавка садног материјала медоносног биља од стране пољопривредних газдинстава за сопствене потребе: Интензитет помоћи износи: 80% од укупно прихватљивих трошкова. Максимални износ повраћаја средстава је 50.000 динара.

2.4.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	Повећање просечне производње меда по кошници
2	Нове површине под медоносним биљем
3	Укупан број поднетих захтева

2.4.12. Административна процедура: Мере ће бити спроведене од стране ЈЛС, а на основу Конкурса који расписује Општинско веће. Пријава- захтев на конкурс подноси се Комисији за реализацију програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја општине Књажевац у 2022. години, преко Одељења за привреду и друштвене делатности, са знаком "Пријава на Конкурс за доделу дела средстава из Програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја општине Књажевац у 2022. години". Комплетна конкурсна документација се доставља у једној затвореној коверти. Пријаве се предају у услужни центар Општинске управе општине Књажевац. Достављени захтеви ће бити разматрани и проверени од стране Комисије за реализацију програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја општине Књажевац у 2022. години, у смислу комплетности, административне усаглашености и прихватљивости инвестиције. Комисија ће захтеве обрађивати по систему прво пристиглих захтева и до утрошка средстава предвиђених за меру. После разматрања захтева, прихватљиви захтеви ће бити проверени теренским обиласком потенцијалних корисника. На основу записника и предлога Комисије, Општинско веће доноси Решење о реализацији програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја општине Књажевац у 2022. години из буџета општине Књажевац. Стручне и административно-техничке послове обавља Одељење за привреду и друштвене делатности. Сви они са којима општина има лоше искуство услед не испуњавања уговорених обавеза или услед домаћинског понашања према инвестицији, из претходног периода, немају право остваривања финансијске подршке. Сва правна и физичка лица за које Комисија утврди да нису адекватно искористили добијена средства из буџета општине Књажевац, биће у обавези да добијена средства са затезном каматом врате буџету општине Књажевац, или су пре истека предвиђеног рока отуђила опрему/механизацију/инвестицију која је била предмет субвенционисања биће им ускраћено право конкурисања за субвенције општине Књажевац у текућој години.

Програм мера подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја

III. ИДЕНТИФИКАЦИОНА КАРТА

Табела: Општи подаци и показатељи

Назив показатеља	Вредност, опис показатеља	Извор податка и година
ОПШТИ ПОДАЦИ		
Административни и географски положај		
Аутономна покрајина	/	рзс*
Регион	Регион Јужне и Источне Србије	рзс*
Област	Зајечарска област	рзс*
Град или општина	општина	рзс*
Површина	1.202 km ²	рзс*
Број насеља	86	рзс*
Број катастарских општина	85	рзс*
Број подручја са отежаним условима рада у пољопривреди (ПОУРП)	33	
Демографски показатељи		
Број становника	31491	рзс**
Број домаћинстава	11572	рзс*
Густина насељености (број становника/површина, km ²)	26/km ²	
Промена броја становника 2011:2002 (2011/2002*100 - 100)	37172 / 31491 * 100 - 100 = 18,04	рзс**
- у руралним подручјима АП/ЈЛС	17821 / 13087 * 100 - 100 = 36,17	рзс**
Становништво млађе од 15 година (%)	3315	рзс**
Становништво старије од 65 година (%)	8557	рзс**
Просечна старост	48,6	рзс*
Индекс старења	247,21	рзс*
Без школске спреме и са непотпуним основним образовањем (%)	23.04%	рзс*
Основно образовање (%)	22,7 %	рзс*
Средње образовање (%)	41,08 %	рзс*
Више и високо образовање (%)	9,86 %	рзс*
Пољопривредно становништво у укупном броју становника (%)	50 %	Процена
Природни услови		
Рељеф (равничарски, брежуљкасти, брдски, планински)	Брдско планински	Интерни
Преовлађујући педолошки типови земљишта и бонитетна класа	Смоница (са варијететима огајничења, еродирна), гајњача, флувисол	Интерни
Клима (умерено-континентална, субпланинска ...)	Умерено континентална	Интерни
Просечна количина падавина (mm)	610 mm	Интерни
Средња годишња температура (oC)	12,3 °C	Интерни
Хидрографија (површинске и подземне воде)	Трговишки Тимок који обухвата сливно подручје од 528 km ² ; Сврљишки Тимок који обухвата сливно подручје од 220 km ²	Интерни
Површина под шумом (ha)	43.243 ha	рзс*

Површина под шумом у укупној површини АП/ЈЛС (%)	36%	рзс*
Пошумљене површине у претходној години (ha)	2,36 ха	рзс*
Посечена дрвна маса (м3)	31.526 м3	рзс*
ПОКАЗАТЕЉИ РАЗВОЈА ПОЉОПРИВРЕДЕ		
Стање ресурса		
Укупан број пољопривредних газдинстава:	11.572	рзс***
Број регистрованих пољопривредних газдинстава (РПГ):	3.303	Управа за трезор
- породична пољопривредна газдинства (%)	3.284	
- правна лица и предузетници (%)	19	
Коришћено пољопривредно земљиште - КПЗ (ha)	69.202 ха	рзс***
Учешће КПЗ у укупној површини ЈЛС (%)	5,76%	
Оранице и баште, воћњаци, виногради, ливаде и пашњаци, остало(18) (ha, %)	69.202 ха	рзс***
Жита, индустријско биље, поврће, крмно биље, остало(19) (ha, %)	29.264 ха	рзс***
Просечна величина поседа (КПЗ) по газдинству (ha)	5 ха	рзс***
Обухваћеност пољопривредног земљишта комасацијом (ha)	1.000 ха	Интерни
Обухваћеност земљишта неким видом удруживања (ha)	/	Интерни
Број пољопривредних газдинстава која наводњавају КПЗ	10%	рзс***
Одводњавана површина КПЗ (ha)	0	Интерни
Наводњавана површина КПЗ (ha)	1150 ха	рзс***
Површина пољопривредног земљишта у државној својини на територији АП(20) (ha)	17.045 ха	Интерни
Површина пољопривредног земљишта у државној својини која се даје у закуп (ha):	746 ха	Интерни
- физичка лица (%)	581 ха	Интерни
- правна лица (%)	165 ха	Интерни
Говеда, свиње, овце и козе, живина, кошнице пчела (број)	Говеда: 2446 свиње: 3532 овце и козе: 7151 живина: 19957 кошнице: 8550	рзс***
Трактори, комбајни, прикључне машине (број)	Трактори: 3836 Комбајни: 346 Тањираче: 734 Сејалице: 747 Приколице: 2069 Берачи кукуруза: 9 Мотокултиватори: 6474 Млинови чекићари: 4406 апарати за мужу крава: 258 Косачице: 2121 Тракторске косачице: 878 Плугови: 3263	рзс***
Пољопривредни објекти (број)	564	рзс***
чч, сушаре, стакленици и пластеници (број)	6316	рзс***
Употреба минералног ђубрива, стајњака и средстава за заштиту биља (ha, број ПГ)	11151	рзс***
Број чланова газдинства и стално запослених на газдинству:	Породично газдинство: 11007 правно лице: 144	рзс***
(на породичном ПГ: на газдинству правног лица/предузетника) (ha)	/	рзс***
Годишње радне јединице (број)	5034	рзс***
Земљорадничке задруге и удружења пољопривредника (број)	12	Интерни
Производња пољопривредних производа(количина):		

- биљна производња (t)	Вишња, шљива, дуња, грожђе - 20 000 т	рзс***
- сточарска производња (t, lit, ком.)	Јагњеће месо - 20 000 кг	Интерни
ПОКАЗАТЕЉИ РУРАЛНОГ РАЗВОЈА		
Рурална инфраструктура		
<i>Саобраћајна инфраструктура</i>		
Дужина путева(km)	385	рзс*
Поште и телефонски претплатници (број)	12000	рзс*
<i>Водопривредна инфраструктура</i>		
Домаћинства прикључена на водоводну мрежу (број)	8282	рзс*
Домаћинства прикључена на канализациону мрежу (број)	5194	рзс*
Укупне испуштене отпадне воде (хиљ.м3)	1242	рзс*
Пречишћене отпадне воде (хиљ.м3)	0	рзс*
<i>Енергетска инфраструктура</i>		
Производња и снабдевање електричном енергијом (број)	110	Интерни
<i>Социјална инфраструктура</i>		
Објекти образовне инфраструктуре (број)	79	рзс*
Број становника на једног лекара	323	рзс*
Број корисника социјалне заштите	3249	рзс*
<i>Диверзификација руралне економије</i>		
Запослени у секторима пољопривреде, шумарства и водопривреде (број)	344	рзс* рзс***
Газдинства која обављају друге профитабилне активности(30) (број)	25	рзс***
Туристи и просечан број ноћења туриста на територији АП/ЈЛС (број)	36685	рзс*
<i>Трансфер знања и информација</i>		
Пољопривредна саветодавна стручна служба (да/не)	да - 1	Интерни
Пољопривредна газдинства укључена у саветодавни систем (број)	2500	ПССС

11.02.2022. Кнјажевац

Датум и место

[Handwritten Signature]

Потпис овлашћеног лица у АП/ЈЛС